

ВЦСПС-ТИН ПРЕЗИДИУМУНДА

Херээженнер ортузунга ажилды экижидер

«Профсоюз организациаларын херээженнер ортузунга ажилды экижидер дугуйн» дотгаалы ВЦСПС-тин президиум хүдэп алган.

Бүдүрүктү күш-ажылга кир- жиринин калбак болуулар артарын херээженнер социализм ачкан деп ол шигирде чүгээл турар. Ажыл күнү кызырган, бүдүрүт- гени механизация болгаш авто- матыкхны күш-ажылга чигетпи- шаан, бүдүрүтгени, эртемни бол- гаш культураны яны-бүрү айыр- ганын херээженнерин ролун улам улуу-биле бедиткен. Чүртүгү улуу ажыл-агыйында 47 миллион херээженнер амылган турар. 300 мүн ажы херээженнер экилер бо- луп, бир миллион 400 мүн херээжен- нер—башкылар болуп ажылдап, 150 мүн херээженнер эртем амы- лын чорудуп турарлар.

Партиянын XXII съезидинин бол- гаш СЭП-ин Программанын төдө- лөдүн кезегей улуу планынын үгүсүлгенин улуу роль совет херээ- женнерге оналгын турар. Олар ком- мунизмдин материал-техниктиг ба- азын тургузууга илдепкейлиг бол- гаш, күш-ажылды бүдүрүтүүгү бүтү хемчеглер-биле бедилер, үлөт- пүргө, тууга, транспортка, кээ- ээ ажил-агыйга күрүнө планынын кү- сөдөр дээп демискеп, коммунист- күш-ажыл дээп бүгү улуусту шим-

чээшкенин илдепкейлиг күш болуп турарлар.

Профсоюз организациалары херээ- женнер ортузунга ажилды улуу дуржулганын чыгылган деп док- таалда демделеп турар.

Херээженнер ортузунга ажилды шигитирлиг экижидерин профсоюз- ларын төп, республикалар, край- лар, област комитеттеринге болгаш чөвүлелдеринге, фабрика-авад, өр- чөк болгаш ажилдын комитеттеринге ВЦСПС-тин президиуму хүдэпкен. Херээженнерин бүдүрүлгеге калба- биле халар тударынче, коммунизмдин материал-техниктиг баазын тургу- зары дээп, чеди чыл планын, бүдү- рүлгө оналгаларын болгаш соци- листик хүдээлгелерин хуусаа бетин- ге күсүдирип дээп, техниктиг деп- шилде дээп, күш-ажылдын бүдүрү- түлүн бедилер болгаш продукция- нын шынарын экижидер дээп де- мискеп херээжен ажилдакчылар- нын, инженерлерин болгаш техник- теринге уланган хемчеглерин ажил- дап кызырын болгаш ботандырып профсоюздарын чөвүлелдеринге болгаш комитеттеринге сүмөлзөн.

Профсоюз организациалары эр- темниг чедилгенин болгаш шим- налыг дуржулганы, экономиктиг болгаш техниктиг билгелерин херээ- женнер ортузунга калба-биле про- пагандалап, коммунист күш-

ажылдын коллективтеринин болгаш шадымчыларын, бүдүрүлгенин чартыкчыларын дуржулганын оларын кижизидер ужуруг деп док- таалда чүгээл турар.

Херээженнерин күш-ажылдын дугайында хообууну үлөтүр бүдү- рүлгелеринге, тууга, транспорт- та болгаш союктарга канчаар күтү- селип турарын союктарга-биле калы үш ай хуусаа иштинде амы- наарын ВЦСПС-тин президиуму профсоюздарын чөвүлелдеринге болгаш комитеттеринге сүмөлзөн. Херээжен ажилдакчыларын бүдү- рүлгө-амырал байдалын, күш- ажилын камгаларын болгаш техник- тиктиг аймыл чок чорун экижидер- инче, херээженнерин күш-ажылдын чигиринде-биле улуу күш негетти- нер чорудулгаларын механизация- рынча уланган хемчеглерин бүдү- рүлгө бургузуге амылган кылган турар ужуруг.

Херээженнерин кадыкшылын камгаларын, күш-ажылдын, амы- дыралынын, дышталганынын бай- далын, урууларын кижизидерин экижидер-биле холбошкан союкта- ларын ботандырырга хей-ниги организациаларын практиктиг ду- залымчыны көргүзүр-биле херээжен- нер ортузунга ажилды талла-биле хей-ниги комитеттерин ВЦСПС-тин президиумун чалыга тургузар деп шигитирлээн.

Коммунист күш-ажылдын коллектив деп ат дээп демискеп турар Кызылдың аэро-португун ужуукулары болгаш авиатехниктер Улуу Октябрьның 45 чыл оюнга алар бол- дурган социалист ча- рышка киришпешкен, күш-ажылды бедик көр- гүзүлгенин чедип ап турарлар.

Найралдыг өңүктөр Сергей Ширининин болгаш Алексей Визбо- ров олар самолеттарын техниктиг көргүзүлгө болгаш агар септелгенин ол бедик шынарды күсүдирип турарлар.

ЧУРУКТА: авиатех- никтер Сергей Ширининин (аалада) болгаш Алексей Визбова олар ажил үсүндө.

Фото Х. ВИКТОРОВАУ.

0000

0000

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

Эскерер өйү келген

Кал-Хем районун «Совет Тыва» колхозунда Салчак Болбай-оолду ында билбес кижиге чок. Ол колхоз- туң ревизия комиссиянын дарга- зы, туугу бригаданын үстүгүн, чылгы мал бригаданын бригадирин, ажил-агый эргелекчизин, оон аныма- кээз Советтин даргазынын оралак- чызында база амылган турар.

Шынында материалдыг чүтүлөр талла-биле колхозка өткөт бээр хү- дээлгелиг кижини ревизия комиссия- зынын даргазынга ажилдакчылар —ол дээрке кээз ажил-агый Уста- вынга таларышпас болгай. Ук ажил- ды ол чорутпайн келген. Эрткен чарт- тык чылда колхозтун эт-хөргөжил- тин санашкыны болбаан. Туугу бригаданы конугу багай амылган тур- гар. Даялг материалдары чок, туугу планы күсүтпешкен.

Кээз Советтин ажилында улуу чептер бээр бар. Оон деиске- ринде Кал-Тей школанын интер- налынын чаз бажын амылганда кирбөөн, школанын оттулар чүтүзү сүртүмзөн, оон септелген чепте- пас болган. Кээз Советтин дарга- зынын оралакчызы кижиге болганда үстүндө ышпаш еске-дээ чептер

дугайында Салчак Болбай-оолдун ба- за тарымчалыг болуу билгилер. Бо чорук болза чалгыс кижини кырынга хей амылган чүтүлүр база оларын оон канчаар күсүдирип ту- гарын хайгаарайын турган колхоз башкаар чегини, ында партия ор- ганизациянын чепте практиказын херечилеп турар. Бистин колхозуру- тун удуруткучлары турган эштер Никитин-оол, Дармажаз олар ажил- га чүтүлүр кижиге кылдыр санааш, ажил буртуру-не болбай-оолга дагы- рынга чалгыска турганар. Ын- чарга калы кире-дээ илдепкейлиг болза, колхоз бүдүрүлгенин үш кол участкыларын амылган удуруттун башкаарыга оон чепти- пейн турган тодаргай-ыр.

Чалгыс кижини кырынга хей ажил дакыраладыр чоруттун аян түнел чорун эскерип көргөш, моюн сонгар колхоз бүдүрүлгенин ту- стус амылганда шынамчыл ажил- дакчыларын колхозчуларын ишти- деп депшидерин практикаларын кү- сүдирип болуп турар.

К. НАНСЫЛ, колхозта ревизия комиссиянын кижигуну.

Хууда „хөлгелер“

«Тес-Хем» совхозта техниканын ажалдамы-дээ, эдиле-дээ конугу багай. Манаш шугу-дээ чүвени кон- тарып турбайн, бо чылдын июньда салып алган «Москвич» деп ий- чик машинаны байдалын ап көрө- лүнер. Оларын бригадаларга продукт болгаш чамдык таарылгада үрелген техникага артык кезектер дүргөн чедирип бөөринге амылган дээн.

Херек кырында ыдыг эвес бол- ган. Оларын көргө кыш чыл ишти- нде эдиле чүве-биле дөмөй, дугу- лары үрелки терге дугу дег бол- га.

жадайнып чорутуу апарган. Кол ил- жер Багаев биле кол агроном Ва- нилин оларын куштаар, салгуустар болгаш Теректин-Хем биле Самгал- дай арасында хууда аял-чорук кы- лыр «хөлгелери» ол «Москвичтер» апарган.

Совхозтун гаражынын иштин, даштын көргө, калды-дээ көрүм- чүрүм чок, «тесе» дывылаан чүве «д» деп удуштун үлгөр чүгээш кижини салгыжыга кирер.

Д. ДАНИЛОВ.

Мурнакчы механизатор

Одмачы Кашнык-оолович Салчак колхозунга ийи чыл бургунаар-ла чылгы каларын, дор-саар амылган кылды чорудан. Механизатор мерге- жил чедип амыр деп болдо ону хүн бүгү амыртпас, колхозтун тракто- ристин, комбайнерин дөргөндө иштинде алааргаар турган.

Оон күзелин бүдүн, бир-ле катан ону колхоз башкаар чеге септелге «терексизинге» кирип каан. Анаа септелгенин ынак ажылы—механи- заторун мергежилдин улам чок таныжын эдилеэн. Септелге кылган өөрүнгө дузалажып, чай чок хүдээш, ол ажил шагынын сөөлүндө тракторун кезектерин ийи-чалгыс- тап шигээдип ап турсан.

Чакы тарыга эдилеэри биле ону тракторга принциптедип каан. Одмачы Кашнык-оолович ол кол- хозтун дуржулгалыг механизатору Владимир Борбайдайга дузалажык болган. Борбайдай бодунга хей чыл- лыг арга-буржулганын алаа хүдээ- лин-биле дамчыдып берип турган.

1960 чылдын чазы айда төгүлүгү болуп арткан. Салчак принциптедип беден эвес эрге-хүдээлгелерин уйгу- тудын чок күсүдирип, оон-биле калы тракторун башкаарыга кызымак- калы-биле өөрчип турган. Оон чүт- күлүгү күш-ажылды колхоз башкаар чеге үлөп, ону чакы тарыгага илдепкейлиг киришкен дээп, апта шималы-биле демделген. Оон ий- чал чедип алган өң-не улуу чедил- гишкенин болза, каа атыгы башка- рып турар апарганы болган.

Оон бээр ам ийи-ле чыл эрткен. Бо эртин турар кыска үениң

дургузунда механизатор колхозтун мурнакчы трактористтеринин оду- рууга кирген. Одмачы Кашнык- оолович бо чылдын чалгыс чеге ар- дуржулганын дика бедик көргүзү- лерин чедип алган: ол чымчак өр- же шигидерге 450 гектар черни алдарткан. Оон эдилеинде трактор ажил-агыйда эр эртин тракторларын бирээш, ону колхоз 1950 чылда-ла салып алган. Ам ол «ДТ-54» деп эртин тракторун халда чок ажилда турары база-ла эш Салчак техник- кага камынын, эртин херечилеп турар.

Бо күсүк байлак дүжүтү ажал ап эдилеэн өйгө чедир Салчак 1150 гектар черни дикалган. Оон улам- тыр ол «С-6» деп комбайнын сөөртүп кирген. Бо ажилга ол баа-ла чүтүлүгү чорутуу көргүзүп, хүн нор- малын урутуучу 130—150 хуу чед- ир күсүдирип келген.

Сеткид-салгыш-биле бердинген ажилында ол анык кижиге чай, кыш чок улаштыр амылган турар. «Тил- делге» колхозка ажал алышкын доостур чыгай бергенде ол аныс алдарылазынча хал кирген. Ол па- даа хонук дүжүтүндө 100 ажыг гектар черни келер чылдын дүжү- чар материалдарын камнап амыр талла-биле база-да көсүк чедил- гишкенин.

Чокта чаз СЭП ТК-нын РСФСР талла-биле Бюроунун «Колхозчу- ларын болгаш совхозтар ажилдакчы- ларын, албан-хаакчыларын механиз- атор тускай эртемнере бүгү-ниги өөрчүлгенин организастаар дугай- ында» хүдээп алган доктаалы Од- мачы Кашнык-оолович ышпаш чүт-

күлүгү механизатор калрларын ты- ваарыга таарымчалыг болуп турар.

Н. СРАТ-ООЛ.

ӨӨРЕНИКЧИЛЕРНИН ЧЕДИРГЕН ДУЗАЗЫ

Суг-Бажы сес чыл школанын 5—8 класстарынын өөреникчилери «Совет Тыва» колхозтун Байа-Кол- да картофель бир хүндерип кызып доосткан, машиналарга чүдүрүп чоруткан. Олар 3 гектар картофельди кызып амажган.

Картофель кызып ажаарыга сес- туу-классчылар Д. Сереп, В. Салчак, алдыгы, чедил-классчылар С. Дар- гат, Б. Куулар болгаш оон-дээ өс- келер конугу кызымак амылдан- нар.

М. ДАВАА.

Трактор-хову бригаданын концерт

Чедерин 8 чыл школанын өөреникчилер, башкылар коллек- тивин союктун ажилчыларына, ме- ханизаторларга концерттерин көр- гүзүп, илеткелдерин, беседаларын чорудуп турар.

Чокта чаз 4-ху трактор-хову бригаданын башкылар, өөреникчи- лер концерт көргүсөш. Анаа башкы А. Загайченко делегей байдалын дугайында лекция поочкан. «Маша- нын ыры» деп ырыны школа ажил- чыны Кара-кыстын дүжүткенин, «Изги байыр» деп ырыны практикти- студенттеринин ырыларын, алдан кам ыраарын В. Гусельниковтун балыг ыратканын көргүзүлөр сонугу- ган. Концерт төгөн соонда, масса- лыг оюннар болгаш танцы болган.

О. АРАЧКАА.

В. САТ.

Хүнде ийи норма

Чон-Хемчик районун Ленин аты- ыг колхозунун комбайнери Ондар Байыр-оол «С-6» комбайн-биле хүнде 10 гектар тарааны ажаар турган. 17—22 гектары ажаап ап келген. Оон-биле каа амылган ту- рар тракторист кыс М. Часкал ажаап алышкына авангыр чо-

руун көргүсөш. Ондар 112 гектар кызыл-тасты аңгылап ажаган. «С-6» деп чаз комбайнын ол чокта чаз хүдээп алган. Комбайнер «сүлгү» сес ажил хүнүндө 110 гек- тар тарааны эки шынарлыг ажаган.

О. АРАЧКАА.

В. САТ.

УРУГЛАР САДЫНДА

Эрлин районун «Былал сымды» колхозунун төвү — Сарыг-Булу сууу шапын өзүн овар колхозчу суууларын бирөөш. Чыл бургу- нда культура-албан чегерин болгаш чаа-чаа чуртталга бажыныры не- мей туттунун, улам чагайжын көзү турар. Суурда ясли болгаш урулар салы база амылган турар. Урулар салынын чогууга чедө берген көр- үн турарга, аптап-шорбин каалы тас-лаа чүве. Чараштыр тускан дөдө- гөш херин иштинде көстүг чөргөн чараш таллаа үздүр өзүн үнүздөн. Ол талдыг чег бичин урулардын дышталышыга, арыг агаар тынал, селгүстеп, ойнап-хөлгээринге дыка таарымчалыг.

Урулар салынын эргелекчи Дү- гө Чыргайын бичү ажилынын организастаанын түнөлдөйле ына- да бичин чаштар таарымчалдыг бай- далда чурттан турарлар.

Колхозтун ажил-ишчилери бичин уруларын ол салка тургузуп каан. Боттары кам-дээ хонук иштинде та- ра-а, сизин болгаш мал ажилы кы- лаш, сатыш амыр чорун чорутуу ар- галыг болган.

Бажынын эжини ажиткан шир- бөөргө, бичин уруларын ыры-шөөр чир-шон дүжү-ле турар. Ол урулар сады бичин чаштарын чем- беринерге, удурунга болгаш ойна- ылыга таарымчалыг туттунган дөрт өрөөдөгү. Уууру өрөөдө бичин орунчулгаштары ийи-ийи кылдыр

кожа тургусулааш, хар дег ак чорганнар-биле чараштыр эткилеп каан.

Уруларын ойнаар өрөөлү арыг болгаш дөдөг. Ханада азып каан тускай кызыраштарда уруларын хүн бүрү арыг-шеверин, дөдөжүн, чип турар чегин демделген турар. Ууугаар хүнде дөрт катан чөмөнип турар болгаш хүн бүрү хей азын калаларын, сүтүт, элтин, чокериди шайын болгаш еске-дээ хей вити- мининг чөмөнини чип турар. Сууру- нун эмчиз оларын өзүлдөш док-

таамал хайгаарал, арыг-шеверин хы- нап турар. Кижизидилер Сүткөй Маалы, Кима Артаева болгаш уру- лар алаакчыларын Пообу Балма, Белма Назылаа, Зинаида Майлыр бичин чаштарга конугу ынактар. Чаш уруларын эки кижизидер, ажаап, оларын кадык, омэк-сергек кижилер кылдыр өстүрөп дөш, бүтү кужун олар салып турарлар.

ЧУРУКТА: Зинаида Майлыр уру- лар. Скум М. СУГЕ-МААДЫРНЫ. Фото С. ФЕОТЕНТОВАУ.

ЧАГААЛАРДАН ОДУРУГЛАР

Эрлин суурун Титов кудумчуу- нун конугучулары Эрлин кээз Со- веттин депутаттары эш Салчак Ка- закты, район Советинге эш Сат Сарыбагынын сонгалар. Сонгалда эртеледен бээр үр өр эрткен. Ол эртеледен конугучуларга бо депутат- тар боттарынын өткөттарын кыл- баан. Сонгалда үзүлдө конугучу- лар боттарынын депутаттарыга хей-хөй чалгы-далгаларын берген- нер. Ол чалгылардан херек кырында күсүдирген хемчеглер көзү- байн турар.

Бо депутаттар конугучуларын илдегил ажил-херектер-биле шы- мылтырып, боттарынын өткөттарын кылмы бээрин чон неген турар.

К. ӨЛЗЕЙ.

«Тээли» совхозтун Бай-Тал сал- бырынын бугалтери Салчак Тойбу алаа баштай амылган кирген үзүл- де эки амылган турган. Иччаз-лаа сонгу үдө оон «тес-хөлгө» көстүп келген. Ажилчыларын ак- ша-тегерини чорутуу үзүлдө төлөп бербей, араалашкынча халып турар. Чижээ, эш Шагдыр баштаан 10 хире кижини көзүгү кылган- нын акташын база хойжу брига- даларга хей тарып бооздыр пункттуг бажыларын туткан ажилчыларын амылган алган акташын амга чедир сеп бербөөн. Бугалтер Тойбу сентябрь 20-ден 22-ге чедир араалган болгаш 22- нин дүжүлдө бажынынга каалай- биле сонго-содда кылган. Район тө- вүнге ажаа үндүрүп чоралан са- пында-ла ээрчип келер. Дирекция чери мону чүтө хемчег албас чор?

Х. КАРА-ООЛ.

Танды районун Загес кээз Со- веди бодуну чамдык хүдээлгелер

рин чедир күсүтпейн турар. Чон- нуп чие-бүртүкел кээз Советте булдулазынын. «Коммунизмдин херели» колхозтун малчыны Оон Тазырын бодуну бир июнь садар дөш кээз Советтен шымылга адыры-биле баарга, адымда оон чүгө адымдан еске чүт-дээ чок болган.

Чие-бүртүкел баугаар алыр- га, сенде мал-дээ чок-тур. Иччаз- гаш шымылга бээр барымдаа чок- турга бар. Оон өг-бүдүлгенин еске дөрт кижигунери бээз чие-данын- да чок болган. Ол кижикетг колхоз- чу малчылар кээз Советте хей. Ол бир уругуну бажан болгаш кижизикен колхозту Куулар Борбак Кок чогуур малчалын ам-дээ ал- баан.

Кээз Советте бо булдулазынын чорукту дарый эсери негетинип ту- рар.

В. ОММУН.

Эрлин районун Торе-Хөл хову- зунга бо чылдын сентябрь эгизинде өрт болганын оон мун ажыг гек- тар черин чок-белчирин хуук- талган. Оон иштинде «Мерен» бол- гаш «Чал орук» колхозтарын 3—3 кыштагыларын оларларынга ол өрт удуз когаралды чедирген. Ол өрттүн өскөсүн алаа турган малчылар- ын сержемчел чогудан болган. Өрт бооп турал район организаци- лары, ылангы өрт инспектору ша- лыктын хемчеглерин албаан хому- дангыт.

О. НЫРГЫС.
